

הברכה, [דאף למ"ד מצוות א"צ כונה מ"מ אם כיון שלא לצאת אינו יוצא], ועיין בביאור הגר"א דוהי העצה היותר מובחרת שבכולן, אמנם בעיקר הענין משמע מהגר"א שאין אנו צריכין

כלל לחפש עצה בעניננו

שיהיה עובר לעשייתן

עיי"ש.

[משנה ברורה סי' תרנא ס"ק כה, ושער הציון שם]

סי"צ [דאס הד' מינים מצויים אללו ונטלם בזה אחר זה ילא, וא"כ כשנטל ומצרך על הלולב יולא יד"ח אף דמהפך האתרוג, ואין זה עובר לעשייתן דינא בלולב מיד כשהגציהו].^{כז}

וביין דאמר בגמ' דמצרך

בלולב אחר שינא,

ולא אשכח דהיכי ענדין

אנן, [דאמר] בפסחים דף ז':

שנסח הדרכה "על נטילת

לולב" דמשמע לשעבר, ולא

"ליטול לולב" דמשמע להבא,

משום דמדאגביה נפק ציה,

ולא תיקנו שיעשה כמ"ש

רבה

פיוט "אז היתה חניית סוכו" ש"ץ

וקהל פסוק בפסוק בנעימה

וזמרה.^{כד}

הושענות, מתחילין להקיף באות

ראשון מאותיות א' ב', ומסיימין ההקפה באות ת'^{כה},

השו"ע, ויצרך "ליטול", משמע דאין צריך לצרך אלא לאחר שנטלו.

ועל דהיותר טוב יכוין שלא לנאח בזה, ואף למ"ד מצוות א"צ כוונה [אם מתכוין שלא לנאח לא ינא] כמ"ש

תוס' [סוכה לט. ד"ה עובר], ועיי' צר"ן שם [בסוכה, שכתב ג"כ דמהגמ' בפסחים שמצרך אחר שינא, מוכח

שאי אפשר לתקן שצרך עובר לעשייתן, וכמ"ש רצינו].^{כז}

[ביאור הגר"א סי' תרנא ס"ק יד-טו]

ובל ימי הסוכות היה דרכו לאחוז הלולב והאתרוג בידו כמנהג אנשי ירושלים, כמבואר בסוכה דף מא.; וגם

בחלו אשר נפטר בו אחוז הלולב והאתרוג בידו ולא הרפם כל היום.

[עליות אליהו הע' קיז]

הגר"ח ז"ל בירך ברכת אתרוג בסוכה קודם התפלה.^{כח} ובנענועים כשפנה למטה הפך הלולב למטה.^{כט}

[תוספת מעשה רב, סג]

מקורות וביאורים

כד. עי' לעיל סי' קסג שאומרים הפיוטים אחר חזרת הש"צ.

כה. לאפוקי מהנהגים לומר ההושענות כל א' על מקומו ואח"כ מקיפין בשתיקה, וכן יש הנהגים להתחיל להקיף מאמצע אמירת ההושענות, וז"ש דמתחילים להקיף מאות ראשון וכו' ואומרים את כל ההושענות בשעה שמקיף. ועיי' ביסוד ושורש העבודה [שער האיתון פט"ו] בענין ההקפות שבהושענא רבא וז"ל: גודל אמירת ההושענות היא דוקא בשעת ההקפה, וכן נוהגים בכמה בתי כנסיות ולא כמו שנוהגים רוב העולם לומר ההושענות כל א' על מקומו ואחר גמר אמירת ההושענא מקיף בלולב שבידו בשתיקה, ואין נכון לעשות כן, ובקצת בתי כנסיות נוהגין אף בכל ימות החג לומר ההושענא בשעת ההקפה ולא מקודם, וכן ראוי לנהוג כי נכון הוא, עכ"ל.

כו. ועיי' במילואים שהו"ד הדמשק אליעזר מש"כ ליישב ד' השו"ע מקו' רבינו.

כז. והנה התוס' והר"ן שם כתבו דכיון שהוא צריך לנענע חשיב שלא נגמרה מצותו, ומבואר דלאחר שנענע

אינו יכול לברך, דכבר עברה מצותו, אבל דעת רבינו נראה דגם לאחר הנענועים יכול לברך, דכיון שלא תיקנו בברכת לולב שיהיה עובר לעשייתן, יכול לברך כל שעודו בידו, וכ"כ המשנ"ב, הובאו דבריו בקובץ מפרשים, ועיי' בשעה"צ [סי' תרנא ס"ק לב] שכתב בשם הפמ"ג דאם כבר נענע אף דעדיין אוחזו בידו אינו יכול לברך, אמנם לפי דעת הגר"א הנ"ל מברך אחר כך, עכ"ד.

כח. המג"א [בסי' תרנא ס"ק יז, ובסי' תרנב ס"ק ג] הביא מנהג האריז"ל והשל"ה ליטול הלולב בסוכה קודם שהולך לבית הכנסת, וכמנהג הגר"ח. ועיי' בשער הציון סי' תרנא ס"ק מג שכתב: אפשר שטעמו כדי שלא להשהות המצוה שמיד שקם משנתו בסוכה תיכף יקיים מצות נטילת לולב ואפשר שהוא עפ"י סוד, עכ"ד, [ועיי' במילואים מש"כ בבירור הנהגת הגר"א בענין זה].

כט. וכ"כ בכתבי הצדיק ריז"ס [עמ' קטו] שכן היה מנהג הגר"ח, עי' בשו"ע סי' תרנא ס"ט דיש בזה ב' דיעות כיצד יחזיק הלולב כשמנענע למטה.